

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Suunnitelma Euroopan vesivarojen turvaamiseksi”

COM(2012) 673 final

”Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Vesipolitiikan puitedirektiivin 2000/60/EY täytäntöönpano – Vesipiirien hoitosuunnitelmat”

COM(2012) 670 final

ja ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kertomus veden niukkuutta ja kuivuutta koskevan EU:n politiikan uudelleentarkastelusta”

COM(2012) 672 final

(2013/C 327/16)

Esittelijä: **Georges CINGAL**

Toinen esittelijä: **An LE NOUAIL MARLIÈRE**

Euroopan komissio päätti 11. marraskuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Suunnitelma Euroopan vesivarojen turvaamiseksi

COM(2012) 673 final.

Asian valmistelusta vastannut "maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 12. kesäkuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 10.–11. heinäkuuta 2013 pitämässään 491. täysistunnonssa (heinäkuun 10. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 128 ääntä puolesta ja 101 vastaan 17:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK arvostaa komission tiedonantoa mutta katsoo, ettei siinä esitetä riittävästi vapaaehtoisuuteen perustuvia toimia ratkaisujen löytämiseksi havaittuihin ongelmiin.

1.2 ETSK kehottaakin komissiota tunnustamaan tarpeen

— demokratisoida vesiasioiden hoitoa eli antaa kuluttajille vesistöalueiden hallinnointielimissä näille lain mukaan kuuluva asema

— toteuttaa eurooppalainen vesiasioiden tarkastus, jotta kaikkia alueita käsitellään oikeudenmukaisesti

— ottaa huomioon ongelmallisiin aineisiin (kemikaaleihin, nanoelementteihin jne.) liittyvät vaatimukset.

1.3 ETSK on tyytyväinen komission sitoumukseen nivoa vesialan tavoitteet muihin keskeisiin politiikanaloihin, kuten YMP:hen, koheesiorahastoon, rakennerahastoihin ja uusiutuva energiaa koskeviin politiikkoihin. Se toteaa kuitenkin, että tarvitaan paljon laajempia toimia, jotta politiikoista saadaan aidosti

johdonmukaisia ja saadaan poistettua kannustimet liialliseen vedenottoon, morfologisten haittojen aiheuttamiseen ja vesien saastuttamiseen.

1.4 ETSK kehottaa komissiota selvittämään kysymystä vesivarojen pysyvyydestä. Vesipolitiikan puitedirektiivi⁽¹⁾ velvoittaa suojelemaan vesivaroja, mutta EU antaa silti kehittää energiahuollon varmistamiseen liittyviä hankkeita. Aiemmin marginaalisena pysynyt ongelma uhkaa yleistyä liuskekaasun hyödyntämiseen liittyvien hankkeiden myötä. ETSK pitää vesivaroja ensiarvoisen tärkeinä.

1.5 ETSK suositaa, että komissio kannustaisi jäsenvaltioita soveltamaan tinkimättä vesipolitiikan puitedirektiivin 9 artiklaa (pilaaja maksaa -periaate eli aiheuttamisperiaate), jotta saavutettaisiin vesien hyvä tila.

1.6 ETSK kehottaa komissiota selvittämään, mitä vesistressillä tarkoitetaan. Jos se tulkitaan perinteisen määritelmän mukaan niin, että veden kysyntä ylittää käytettävissä olevat varat, vaarana on, että toimiin tartutaan liian usein liian myöhään (metsäkuolemat jne.). Sen lisäksi, että määritellään ekologisen

⁽¹⁾ EUVL L 327, 22.12.2000, s. 1-73.

virtaaman vähimmäistasot, olisi määriteltävä myös hälytystasot, joiden perusteella voidaan käynnistää ennaltaehkäisytoimia ennen kyseisten vähimmäistasojen toteutumista ja estää ajautuminen kriittiseen tilanteeseen.

1.7 ETSK kehottaa komissiota kannustamaan koheesiopolitiikan välineiden (EAKR, ESR, Euroopan alueellinen yhteistyö jne.) avulla

- alue- ja paikallisyhteisöjä kehittämään jälkikäsitteilyä vedenhoiduslaitoksilla
- talouden toimijoita kiinnittämään nykyistä enemmän huomiota siihen, miten hyvin näiden omaisuus sietää ilmastonmuutoksen vaikutuksia, ja edistämään luonnollisia vesivarojen suojelun mekanismeja (maaperä, kasvillisuus jne.) esimerkiksi hyödyntämällä hiilen ja typen suhdetta (C/N) kuvaavaa maaperän laadun mittaria
- edistämään parhaita aloitteita (LIFE-toimintasuunnitelmaa jne.).

1.8 ETSK kehottaa komissiota tekemään tunnetuksi parhaita käytettävissä olevia tekniikoita. Esimerkiksi paperiteollisuudessa saavutettujen edistysaskelien perusteella vesikierron sulkeminen ei ole enää epärealistinen tavoite. ETSK:n mielestä tulee kuitenkin laatia normit ja säännökset verkkovuotojen vähentämiseksi.

1.9 ETSK kehottaa komissiota ehdottamaan säädöstä, joka velvoittaisi ottamaan tehokkuusnäkökohdan asteittain huomioon vesiasioiden hoidossa, johon kuuluvat mm. mittaaminen, kuljetus ja puhdistus. Huomiota ei pidä kiinnittää ainoastaan kotitalouskäyttöön. Ei pidä myöskään tyytyä vain vapaaehtois-pohjalta toteutettaviin toimiin. Yhdennetty vesivarojen hoito koskee kaikkia valuma-alueita.

1.10 ETSK kehottaa komissiota laajentamaan luetteloa pilaa-vista aineista (nanoelementit; karsinogeeniset, mutageeniset ja lisääntymisen kannalta haitalliset kemialliset molekyylit), joita ei kansanterveyden turvaamiseksi saa esiintyä pinta- tai pohja-vesissä⁽²⁾. Olisi myös laadittava suosituksia jätevesien uudelleen-käytöstä. ETSK korostaa Euroopan ympäristökeskuksen kertomuksen nro 1/2013 *Late Lessons from Early Warnings, volume II*⁽³⁾ suurta merkitystä.

1.11 ETSK muistuttaa kantavansa huolta rahallista korvausta vastaan tehtävästä vaihdosta ja kehottaa komissiota noudattamaan nykyistä suurempaa varovaisuutta. Kaikista hankkeista on kerrottava suurelle yleisölle (Århusin yleissopimus) ja käytävä avointa keskustelua. ETSK huomauttaa, että siirtojärjestelmä olisi epäoikeudenmukainen ja vahingollinen heikoimmassa asemassa olevien väestöryhmien kannalta siitä huolimatta, tehdäänkö siirrot rahallista korvausta vastaan vai ei.

2. Taustaa

2.1 Vesipolitiikan puitedirektiivillä luotiin vuonna 2000 oikeusperusta Euroopan vesivarojen suojelemiseksi ja parantamiseksi sekä sen varmistamiseksi, että niitä käytetään pitkällä

aikavälillä kestävyysperiaatteiden mukaisesti. Vesipolitiikan puitedirektiivin yleistavoitteena on, että kaikki EU:n vesivarat – olipa kyse järivistä, joista, puroista tai pohjavedestä – saatetaan hyvään tilaan vuoteen 2015 mennessä.

2.2 Komissio on todennut, että viranomaiset eivät usein ole onnistuneet nivomaan yhteen tehokkuuden ja oikeudenmukaisuuden tavoitteita (minkä johdosta olisi loogista soveltaa aiheuttamisperiaatetta ja poistaa tarkoituksenvastaiset tai haitalliset tuot) pyrittäessä tasapainottamaan tuloja ja investointimenoja.

2.3 Komissio julkaisi 14. marraskuuta 2012 vesivarojen turvaamissuunnitelmaa koskevan paketin, joka koostuu seuraavista kolmesta osasta:

- tiedonanto suunnitelmasta Euroopan vesivarojen turvaamiseksi
- kertomus veden niukkuutta ja kuivuutta koskevan EU:n politiikan uudelleentarkastelusta
- kertomus vesipolitiikan puitedirektiivin täytäntöönpanosta ja vesipiirien hoitosuunnitelma.

2.3.1 Koska vesivarat ovat elintärkeitä, niiden hallinnointiin liittyy EU:n kansalaisten kannalta tärkeitä kysymyksiä ja näin ollen myös haasteita tarvittavan asiantuntemuksen suhteen. Teknisten arviointien ja vaikutusarviointien tiivistelmät ovat niin tärkeitä, että ne tulisi toimittaa kansalaisyhteiskunnan organisaatioille ja niiden tulisi siis olla saatavilla EU:n eri kielillä.

2.3.2 Komission ehdotukset pohjautuvat lukuisiin tutkimuksiin, etenkin seuraaviin Euroopan ympäristökeskuksen laatimiin asiakirjoihin:

- *Towards efficient use of water resources in Europe, kertomus nro 1/2012, 68 sivua*
- *European waters – assessment of status and pressures, kertomus nro 8/2012, 96 sivua*
- *European waters – current status and future challenges – tiivistelmä, 51 sivua*
- *Water resources in Europe in the context of vulnerability, kertomus nro 11/2012, 92 sivua.*

2.3.3 Veden niukkuutta ja kuivuutta koskevan EU:n politiikan uudelleentarkastelu on tervetullutta, sillä kysyntä kasvaa vesivarojen kuitenkin lisääntymättä ja, kuten lukuisissa Yhdistyneiden kansakuntien raporteissa todetaan, kuivuusraja siirtyy kohti pohjoista.

⁽²⁾ EUVL C 229, 31.7.2012, s. 116-118.

⁽³⁾ <http://www.eea.europa.eu/pressroom/newsreleases/the-cost-of-ignoring-the>.

2.4 Vesialan suunnitelmassa esitetty lähestymistapa on kolmijakoinen, ja siihen liittyy 25 vaiheittaista toimenpidettä:

- Parannetaan EU:n nykyisen vesipolitiikan täytäntöönpanoa hyödyntämällä täysipainoisesti voimassa olevan lainsäädännön tarjoamia mahdollisuuksia.
- Edistetään vesipolitiikan tavoitteiden nivomista muihin asianomaisiin toiminta-aloihin, joita ovat esimerkiksi maatalous, kalastus, uusiutuva energia ja liikenne, sekä koheesiorahastoon ja rakennerahastoihin.
- Korjataan nykyisen kehityksen puutteet etenkin veden käytön järjeistämisen edellyttämien välineiden osalta.

2.5 Vesialan suunnitelman aikataulu on tiiviisti sidoksissa unionin Eurooppa 2020 -strategian ja erityisesti resurssitehokkuutta koskevan etenemissuunnitelman aikatauluun. Vesialan suunnitelma on vesiä koskeva etenemissuunnitelman osa.

2.6 ETSK julkaisi 22. syyskuuta 2010 REX-jaostonsa hyväksymän tiedonannon aiheesta "Ihmisarvoinen työ ja kestävä kehitys Välimeren alueella: makea vesi, merivesi ja jätevesihuolto" ja esitteli sen EU:n ja Välimeren alueen talous- ja sosiaalineuvostojen huippukokouksessa marraskuussa 2010. Tiedonannossa käsitellään kuivuuteen liittyviä Välimeren alueen ongelmia, tästä aiheutuvia yhteiskunnallisia seurauksia sekä asiaan liittyvien hankkeiden rahoitusedellytyksiä. Komitea antoi 15. kesäkuuta 2011 puheenjohtajavaltio Unkarin pyynnöstä valmistelevalle lausunnon aiheesta "Vesipolitiikan nivominen muihin EU:n politiikkoihin" ⁽⁴⁾. Toukokuun 23. päivänä 2012 se antoi lausunnon vesipolitiikan prioriteettiaineista ⁽⁵⁾ ja joulukuun 13. päivänä 2012 lausunnon vesialan eurooppalaisesta innovaatiokumppanuudesta ⁽⁶⁾. Komitea viittaa myös lausuntoihinsa aiheista "Maaperän suojelun teemakohtainen strategia" ⁽⁷⁾ ja "EU:n 7. ympäristöalan toimintaohjelma" ⁽⁸⁾.

3. Yleistä

3.1 ETSK toteaa komission tavoin, että vesipolitiikan puitedirektiivi on oikea väline vesien hyvän ekologisen tilan saavuttamiseksi Euroopassa. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuitenkin, että puitedirektiiviin liittyviä tietokantoja hallinnoivat riippumattomat elimet ja että puitedirektiivin täytäntöönpanoa tehostetaan voimakkaasti. Vesien hyvää tilaa ei saavutettane vuoteen 2015 mennessä 47 prosentin osalta, vaikka suunnitelmassa arvioidaan vesihuollossa saavutettua edistystä ja esitetään ehdotuksia, jotka tulisi toteuttaa vuoteen 2020 mennessä.

⁽⁴⁾ EUVL C 248, 25.8.2011, s. 43–48

⁽⁵⁾ EUVL C 229, 31.7.2012, s. 116–118

⁽⁶⁾ EUVL C 44, 15.2.2013, s. 147–152

⁽⁷⁾ EUVL C 168, 20.7.2007, s. 29–33

⁽⁸⁾ EUVL C 161, 6.6.2013, s. 77–81.

3.2 Jo vuonna 2000 annetun vesipolitiikan puitedirektiivin 9 artiklan täytäntöönpano kangertelee eräissä jäsenvaltioissa, mikä viivästyttää vesien hyvän tilan saavuttamista. ETSK katsoo, että aiheuttamisperiaatteen on pädetävä vesihuollossa vastaaviin tahoihin aina ja kaikkialla veden hinnan ja jätevesihuollossa perittävien maksujen määrittelyn osalta. Se kehottaa soveltaamaan suunnitelmaa sekä alijäämisiin että ylijäämisiin alueisiin.

3.2.1 ETSK pitää valitettavana, että jäsenvaltiot viivyttelevät vesipolitiikan puitedirektiivin täytäntöönpanossa ja vievät kansalaisilta mahdollisuuden nauttia parempilaatuisista vesistä. Komitea ilmaisee myös järkähtämättömän tukensa komissiolle pyrkiämyksissä varmistaa, että kaikki jäsenvaltiot noudattavat vesipolitiikan puitedirektiiviä.

3.3 ETSK pitää kuitenkin huolestuttavana, ettei komissio ehdota riittävästi innovatiivisia toimenpiteitä vesihuollon tehostamiseksi. Tyydyttämättä jäävän kysynnän odotetaan kasvavan vuoteen 2030 mennessä jopa 40 prosenttiin, mikä tarkoittaa, että vesivarojen riittämättömyys nousee ongelmaksi useimmissa jäsenvaltioissa. Komission lähestymistapa on erittäin riskialtis, sillä se perustuu yksinomaan nykyisiin välineisiin eikä sen puitteissa esitetä tuotteiden ekologista suunnittelua koskevan direktiivin lisäksi muuta tuotekohtaista hallinnointia kotitalouksien, teollisuuden (kivilouhokset mukaan luettuina) ja maatalouden kulutuskysyntään vastaamiseksi. Näissä oloissa uhkana on, että yhä useammat joet kuivuvat tai muuttuvat käyttökelvottomiksi. ETSK pelkää, että kansalaiset joutuvat edelleen maksamaan maksuja sellaisten tuotantojärjestelmien tukemiseksi, jotka eivät sovi yhteen kestävästä kehityksestä. Yhdennetty vesivarojen hoito on vain yleinen ohjenuora, ja on syytä täsmentää edellytykset, joiden täyttyessä sitä on sovellettava kaikilla valuma-alueilla.

3.4 ETSK suhtautuu myönteisesti toimenpiteisiin, joiden tavoitteena on ekosysteemien suojeleminen, ja kannattaa luonnollisten pohjavesien suojelemaan tähtäviä toimia. Ne edistävät lajien ja ekosysteemien kykyä selviytyä ilmastonmuutoksesta, etenkin jos lisäksi toteutetaan asianmukaisia toimenpiteitä yhteisen maatalouspolitiikan ja maaseudun kehittämissä puitteissa. Komissio ei valitettavasti korosta riittävästi veden ja ilmaston keskinäistä yhteyttä. Tulee määritellä toimenpiteitä sen edistämiseksi, että meteorinen vesi viipyy maaperässä ja suodattuu pohjavedeksi.

4. Erityistä

4.1 Vesikysymys on perustavan tärkeä, sillä vesi on elintärkeää ihmisille ja luonnon ekosysteemeille ja kaikkien ihmisten yhteistä perintöä.

4.2 Vesi- ja jätevesipolitiikan tulee pohjautua kestävästä kehityksestä mukaiseen lähestymistapaan, jonka avulla voidaan varmistaa kyky vastata väestön nykyisiin tarpeisiin ja tämän luonnonvaran suojele tulevia sukupolvia varten. Monilla ihmisillä Euroopassa ja muualla maailmassa ei ole mahdollisuutta käyttää

tätä elintärkeää luonnonvaraa. Yhdistyneiden kansakuntien muotoilema yleinen oikeus riittävään puhtaaseen juomaveteen ja sanitaatioon loisi perusoikeuden niille yli miljoonalle ihmiselle, joilla ei ole Euroopassa saatavillaan käyttökelpoista ja puhdasta vettä kohtuuhintaan, sekä niille miljoonille unionin kansalaisille, joiden asunnoissa ei ole viemärintiä⁽⁹⁾.

4.3 ETSK kehottaakin Euroopan komissiota esittämään lainsäädäntöä, jossa tunnustettaisiin veden saanti ja sanitaatio Yhdistyneiden kansakuntien määritelmän mukaiseksi ihmisoikeudeksi, sekä edistämään vedenjakelun ja viemäroinnin vahvistamista kaikille kuuluviksi julkisiksi peruspalveluiksi. Unionin lainsäädännössä olisi vaadittava hallituksia takaamaan ja tarjoamaan väestölle jätevesihuolto ja riittävästi puhdasta juomavettä. ETSK suosittaa seuraavaa:

- EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että kaikilla asukkailla on oikeus veteen ja viemärintiin.
- Vedenjakeluun ja vesivarojen hallintoihin ei tule soveltaa pelkästään sisämarkkinasääntöjä, ja vesipalvelut tulee sulkea pois markkinoiden vapauttamisen piiristä sekä käyttöoikeussopimuksia koskevan direktiivin⁽¹⁰⁾ soveltamisalasta.
- EU:n tulee tehostaa toimiaan veden ja viemäroinnin yleisen saatavuuden toteuttamiseksi alueellaan.

4.4 Veden saanti on perusoikeus ja tiiviisti kytköksissä vesipalvelujen tarjoamiseen sekä veden hinnoitteluun. ETSK kiinnittää tässä yhteydessä huomiota meneillään olevaan Ranskan vesimarkkinoita koskevaan tutkintaan, jonka komissio käynnisti tammikuussa 2012. Maailman vesimarkkinoilla johtavassa asemassa on kolme ranskalaisesta monikansallisesti toimivaa konsernia. Komitea pitää myönteisenä, että meneillään on laaja virallinen kartellilainsäädännön rikkomista ja määrävän aseman

väärinkäyttöä koskeva menettely. Se on jatkoa kyseisissä kolmessa yrityksessä keväällä 2010 tehdyille tutkimuksille. Komissio pyrkii määrittämään tutkinnan avulla, ovatko nämä kolme yritystä koordinoineet "yhteisymmärryksessä vesialan yritysten ammattijärjestön FP2E:n kanssa" toimintaansa Ranskan vesi- ja jätevesimarkkinoilla EU:n kartellisääntöjen vastaisesti, ja ovatko yritykset sopineet keskenään loppukäyttäjiltä perittävän hinnan osatekijöistä. ETSK odottaa malttamattomana tulosten julkaisemista.

4.5 Vesimuodostumien väliset siirrot edellyttävät huomattavia investointeja, voivat aiheuttaa huomattavia ympäristöriskejä eivätkä kannusta järkevään luonnonvarojen käyttöön. Ne lisäävät eriarvoisuutta, sillä niukoista resursseista pystyvät maksamaan eniten nimenomaan rikkaimmat talouden toimijat.

4.6 Tiedonannossa kehoitetaan vain turvautumaan parhaisiin käytettävissä oleviin tekniikoihin verkkovuotojen vähentämiseksi. Kyseisiin ongelmiin olisi puututtava laatimalla normeja ja parantamalla sääntelyä kullakin vesistöalueella. Normien laadinta on osoittautunut hyödylliseksi pyrittäessä parantamaan palveluja ja tuottavuutta. Komissio voisi harkita vuotojen vähentämiseen tähtäävän suunnitelman laatimista.

4.7 Kaavaillessaan infrastruktuuriprojektia, joka muuttaa vesistöalueen virtaamaa, hankkeen vetäjän on ehdottomasti noudatettava biologisen monimuotoisuuden suojelun tavoitteita. ETSK muistuttaa, että erinäisiä Ramsar-alueita on uhrattu kastelutoiminnan takia. Se korostaa, ettei suunnitelmaan sisälly aiemmin aiheutuneiden vahinkojen korjaamista ja että ehdotukset ovat riittämättömiä, sillä ne koskevat vain kalahissejä ja -teitä. On erittäin valitettavaa, ettei suunnitelmassa todeta, että on ehdottoman välttämätöntä suojella valuma-alueiden lähteitä ja pieniä vesimuodostelmia (mm. lammikoita, lampia, soita).

Bryssel 10. heinäkuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE

⁽⁹⁾ EUVL C 44, 15.2.2013, s. 147-152.

⁽¹⁰⁾ EUVL C 191, 29.6.2012, s. 84-96.

LIITE I

komitean lausuntoon

Käsittelyssä hylättiin seuraava vastalausunto, joka sai äänestyksessä tuekseen vähintään neljänneksen annetuista äänistä:

Korvataan lausunnon koko teksti seuraavasti:

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Vesi on elintärkeää ihmisille, luonnolle ja talouselämälle. Se uusiutuu jatkuvasti, mutta se on myös rajallinen luonnonvara, eikä sitä voida valmistaa tai korvata muilla luonnonvaroilla.

1.2 Viimeksi kuluneiden vuosikymmenten aikana epäpuhtauksien pääsyä Euroopan vesistöihin on onnistuttu rajoittamaan huomattavasti, minkä ansiosta veden laatu on parantunut. Tiedossa kuitenkin on, että yli puolet Euroopan pintavesistä ei ole ekologiselta tilaltaan tai potentiaaliltaan hyviä, ja niiden kohdalla tarvitaan lisätoimia vesipolitiikan puitteiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

1.3 Suunnitelmassa todetaan, että vesiympäristöissä on merkittäviä eroja EU:ssa, eikä siinä sen vuoksi toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisesti ehdoteta kaikille sopivia ratkaisuja.

1.4 Komitea arvostaa suuresti vesialan suunnitelman valmisteluvaiheessa tehdyn työn kattavuutta ja laatua. Asiakirja perustuu vesialan kysymyksistä vesipiiriin hoitosuunnitelmissa saatujen kokemusten perusteelliseen arviointiin sekä asiantuntijaselvityksistä saatuihin tietoihin.

1.5 Ympäristölainsäädännön kaikki neljä peruseriaatetta on otettu asianmukaisesti huomioon pyrittäessä puuttumaan moninaisiin ongelmiin ja tukemaan periaatetta, jonka mukaan puhtaan juomaveden ja perussanitaatiopalvelujen on oltava maailmanlaajuisesti kaikkien saatavilla.

1.6 ETSK suhtautuu erittäin myönteisesti konseptiin, jossa vesistöalueet ovat EU:n vesipolitiikan kulmakiviä, sillä tämä helpottaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ongelmien ratkaisemiseksi mahdollisimman tehokkaalla tavalla.

1.7 Vaikka suunnitelma ja kaikki tausta-asiakirjat ovat ETSK:n mielestä poikkeuksellisen hyvin laadittuja, suunniteltujen toimien toteutukseen on kiinnitettävä vielä enemmän huomiota.

1.8 Nykyisten sääntelytoimien (osa-alue 1) täytäntöönpanossa olisi kiinnitettävä huomiota hajakuormituslähteiden vähentämiseen. Täytäntöönpanoa olisi kannustettava asianmukaisesti yksittäisillä vesistöalueilla vallitsevien erityisolosuhteiden mukaisesti.

1.9 "Saastuttaja maksaa" -periaatteen soveltaminen edellyttää asianmukaisia mittauksia ja valvontaa, jotta voidaan määrittellä vahva perusta mahdollisille lisätoimille. Vaatimukset tulisi kuitenkin suhteuttaa ratkaistavien ongelmien sijaintiin ja vakavuuteen.

1.10 Suunnitelmassa vaaditaan aivan oikein vesitilinpidon kehittämistä edelleen jäsenvaltioiden ja Euroopan ympäristökeskuksen kanssa. Tällaisen tilinpidon avulla vesihuollosta vastaavat henkilöt pystyvät laskemaan, kuinka paljon vettä voidaan käyttää ja kuinka paljon sitä tulisi panna talteen ekosysteemin toimintojen ylläpitämiseksi (ekologiset virtaamat).

1.11 Laiton vedenotto on vakava ongelma eräillä vesistressistä kärsivillä alueilla. Kopernikus/GMES-hankkeista saatavien tietojen tutkiminen tarjoaisi jäsenvaltioille mahdollisuuden tunnistaa laitton vedenotto.

1.12 Komitea korostaa tarvetta koordinoida vesialan toimet YMP:n kanssa, koska siihen on nyt poikkeuksellinen tilaisuus, kun parlamentti, neuvosto ja komissio määrittelevät toimintalinjat seuraavaksi seitsemäksi vuodeksi. Tätä mahdollisuutta ei pidä jättää käyttämättä.

1.13 Tulvantorjuntatoimenpiteisiin (jotka ovat tällä hetkellä hyvin ajankohtaisia Keski-Euroopassa) tarvittaisiin koordinoitua rahoitusta, myös rakenne-/koheesiorahastoista. Lisäksi eräät suunnitelluista toimenpiteistä (aikaisempien tulvien kohdalla) ovat jääneet vajaiksi erilaisten hallinnollisten esteiden vuoksi.

1.14 Komitea on jo todennut arvostavansa vettä sekä maatalouden tuottavuutta ja kestävyyttä koskevia innovaatiokumppanuuksia. Olisi korostettava, että näitä aloitteita on kehitetty alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan mukaisesti.

1.15 Makean veden politiikan ulkopuolisilla toimilla voidaan myös osaltaan ehkäistä veden pilaantumista. Esimerkiksi torjunta-aineiden kestävää käyttöä, teollisuuden päästöjä ja lääkkeitä koskeva lainsäädäntö sekä Reach-asetus olisi koordinoitava vesipolitiikan puitedirektiivin kanssa.

1.16 Nykyisen sääntelykehysten puutteita korjattaessa painotetaan asianmukaisesti vesivarojen käytön tehostamista sekä veden uudelleenkäyttömahdollisuuksien lisäämistä, mikä on erityisen tärkeä näkökohta. Jotta toivotut ja odotetut tulokset voidaan saavuttaa, aivan ensimmäiseksi on määriteltävä kriteerit veden turvalliselle uudelleenkäytölle.

1.17 Lopuksi komitea toteaa, että maankäyttö ja metsänhoito ovat tärkeitä näkökohtia, jotka liittyvät läheisesti vesialan kysymyksiin.

1.18 ETSK varoittaa, että suunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamisen tiellä on esteitä. Kaikkien suunnitelman eri vaiheissa mukana olevien osapuolten on tiedostettava nämä riskit ja tehtävä omilla vastuualueillaan parhaansa poistaakseen mahdollisimman monta niistä. Kansalaisyhteiskunnan olisi oltava tiiviisti mukana tässä vaativassa prosessissa, saatava asianmukaista tietoa, käytettävä vaikutusmahdollisuuksiaan poliittisissa päätöksissä ja sopeutettava toimintaansa veteen liittyviin haasteisiin.

2. Taustatietoa ja komission asiakirjat

2.1 Vesi on elintärkeää ihmisille, luonnolle ja talouselämälle. Se uusiutuu jatkuvasti, mutta se on myös rajallinen luonnonvara eikä sitä voida valmistaa tai korvata muilla luonnonvaroilla. Maapallon vedestä on makeaa vettä vain noin 2 prosenttia, ja kilpailu vedestä voi johtaa siihen, että veden tarjonta on noin 40 prosenttia kysyntää pienempi vuoteen 2030 mennessä.

2.2 Paketin asiakirjoihin kuuluu kaksi merkittävää kertomusta sekä suunnitelma tarvittavista keskeisistä toimista:

— Kertomus vesipolitiikan puitedirektiivin (2000/60/EY) täytäntöönpanosta – vesipiirin hoitosuunnitelmat

— Kertomus veden niukkuutta ja kuivuutta koskevan EU:n politiikan uudelleentarkastelusta

— Suunnitelma Euroopan vesivarojen turvaamiseksi.

2.3 Lisäksi olemassa on lukuisia tutkimuksia, joista ilmenee vesihuollon ongelmien monisäikeisyys. Kuten esitetyistä asiakirjoista ilmenee, keskeisiä asioita käsitellään vesivaroja koskevassa suunnitelmassa.

2.4 Selkeyden lisäämiseksi ja täytäntöönpanon tukemiseksi vesipolitiikan puitedirektiivin täytäntöönpanon eri näkökohdista on laadittu 26 ohjeasiakirjaa direktiivin yhteisen täytäntöönpanostrategian puitteissa avoimessa ja osallistavassa prosessissa, jossa on ollut mukana laaja joukko sidosryhmiä.

2.5 Julkisen kuulemisen perusteella yhteisessä täytäntöönpanostrategiassa on käsitelty täysin tai osittain oikeita asioita, ja tarjotusta ohjeistuksesta on ollut hyötyä EU:n vesipolitiikan soveltamisessa käytännössä. Joitakin seikkoja (esim. kustannus-hyötyanalyysi, tavoitteenasettelu) on kuitenkin edelleen selvennettävä, ja ohjeista olisi ollut enemmän hyötyä, jos ne olisi laadittu aikaisemmassa vaiheessa täytäntöönpanoprosessissa.

2.6 Valittu kokonaisvaltainen ekosysteemilähestymistapa vesitavoitteisiin ei ehkä vielä ole riittävä askel eteenpäin. Tulevaisuudessa hyvän tilan määrittelyn tarkistaminen saattaa olla välttämätöntä, jotta taataan, että se on riittävän kunnianhimoisen ja estää tilan huonontumisen edelleen. Lisäksi ekosysteemipalvelujen suojelun tärkeyteen kiinnitetään nyt paljon enemmän huomiota.

2.7 Makean veden politiikan "kuntotestissä" paikannettiin merkittävimmät ongelmat, joihin on puututtava:

— **Veden laatu:** Ensimmäisten vesipiirien hoitosuunnitelmien (2009) tietojen mukaan yli puolet Euroopan pintavesistä ei täytä hyvän ekologisen tilan kriteereitä. Aikaisemmissa direktiiveissä (nitraatit, yhdyskuntavesien käsittely, teollisuuden päästöt) määriteltyjen toimenpiteiden lisäksi tarvitaan lisätoimia, jotta vesihuollon puitedirektiivin tavoitteet voidaan saavuttaa.

— **Veden niukkuus** on kasvava ongelma Euroopassa. Se vaikuttaa laajoihin alueisiin erityisesti Etelä-Euroopassa, ja kilpailevat käyttötavat lisäävät veden kysyntää koko maanosassa. Monilla Euroopan alueilla veden niukkuus muodostaa välittömän ja pitkän aikavälin uhan ekosysteemeille sekä maatalouden, teollisuuden ja kotitalouksien vesihuollolle.

- **Tulvien ja kuivuuden tiheys ja intensiteetti** sekä ympäristö- ja taloudelliset vahingot näyttäisivät lisääntyneet viimeisten 30 vuoden aikana. Tämä saattaa johtua sekä ilmastonmuutoksesta että muusta ihmisen toiminnan aikaansaannoksista (esimerkiksi muutoksista maankäytössä). Vuodesta 1998 lähtien tulvissa on kuollut noin 700 ihmistä, noin puoli miljoonaa ihmistä on joutunut jättämään kotinsa ja vakuutetut taloudelliset tappiot ovat olleet ainakin 25 miljardia euroa.
- **EU:n vesistöihin kohdistuu merkittäviä paineita myös** epäpuhtauspäästöistä, hydromorfologisista muutoksista ja vedenotosta. Niiden taustalla ovat pääasiassa väestönkasvu, maankäyttö ja taloudellinen toiminta.

2.8 Viimeksi kuluneiden vuosikymmenten aikana epäpuhtauksien pääsyä Euroopan vesistöihin on onnistuttu rajoittamaan huomattavasti, minkä ansiosta veden laatu on parantunut. Ensimmäisten vesipiirien hoitosuunnitelmien (2009) tietojen mukaan yli puolet Euroopan pintavesistä ei kuitenkaan ole ekologiselta tilaltaan tai potentiaaliltaan hyviä, ja niiden kohdalla tarvitaan lisätoimia vesipolitiikan puitedirektiivin tavoitteiden saavuttamiseksi. Useimpien pintavesien tilaan vaikuttavat **eri lähteistä peräisin olevat päästöt**, jotka johtavat ravinteiden lisääntymiseen, sekä **hydromorfologiset paineet**, jotka muuttavat elinympäristöjä.

2.9 Suunnitelmassa todetaan, että vesiympäristöissä on merkittäviä eroja EU:ssa, eikä siinä sen vuoksi toissijaisuusperiaatteen mukaisesti ehdoteta kaikille sopivia ratkaisuja. Suunnitelmassa korostettavia keskeisiä teemoja ovat seuraavat: maankäytön parantaminen, vesien pilaantumiseen puuttuminen, vedenkäytön tehokkuuden ja vesien palautumiskyvyn lisääminen sekä vesienhoitoon osallistuvien tahojen hallinnoinnin tehostaminen.

2.10 Suunnitelmassa esitellään useita erityistoimia/-ohjelmia/-toimenpiteitä, joilla puututaan ratkaisemattomiin ongelmiin eri tasoilla, kolmella toiminta-alalla:

- täytöntöönpano
- vesipolitiikan tavoitteiden nivominen muihin EU:n politiikkoihin
- nykyisen sääntelykehiksen puutteiden korjaaminen.

Toimenpiteisiin on jo ryhdytty, ja ne on määrä saattaa loppuun vuoteen 2016 mennessä lukuun ottamatta pitkän aikavälin toimia/ohjelmia, jotka on määrä saattaa loppuun vuoteen 2021 mennessä.

3. Yleistä

3.1 Komitea arvostaa suuresti suunnitelman valmisteluvaiheessa tehdyn työn kattavuutta ja laatua. Asiakirja perustuu vesialan kysymyksistä vesipiirien hoitosuunnitelmissa saatujen kokemusten perusteelliseen arviointiin sekä asiantuntijaselvityksistä saatuihin tietoihin. Lisäksi on hyvä todeta, että vesioikeudet ovat aina olleet tärkeä osa Euroopan valtioiden lainsäädännöllistä rakennetta, joten tältä alalta on olemassa pitkäaikaista kokemusta.

3.2 Ympäristölainsäädännön kaikki neljä peruseriaatetta on otettu asianmukaisesti huomioon pyrittäessä puuttumaan moninlaisiin ongelmiin ja tukemaan periaatetta, jonka mukaan puhtaan juomaveden ja perussanitaatiopalvelujen on oltava maailmanlaajuisesti kaikkien saatavilla.

3.3 Suunnitelmassa paitsi tunnustetaan veteen liittyvien luonnonolojen suuret erot EU:ssa myös esitetään käytännön toimia, joissa painotetaan keskeisiä erityisongelmia yksittäisillä alueilla/vesistöalueilla. ETSK suhtautuu erittäin myönteisesti konseptiin, jossa vesistöalueet ovat EU:n vesipolitiikan kulmakiviä, sillä tämä helpottaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ongelmien ratkaisemiseksi mahdollisimman tehokkaalla tavalla.

3.4 Komitea on tyytyväinen myös "kuntotestiin", joka on lajissaan yksi ensimmäisistä. Se tarjoaa arvokasta tietoa sekä vesipolitiikasta sinällään että sen asemasta koko lainsäädännössä aiheeseen liittyvillä politiikan aloilla.

3.5 Vaikka suunnitelma ja kaikki tausta-asiakirjat ovat ETSK:n mielestä poikkeuksellisen hyvin laadittuja, suunniteltujen toimien toteutukseen on kiinnitettävä vielä enemmän huomiota. Kuten aina, tässäkin tapauksessa täytöntöönpano tulee olemaan vaikeaa, joten se on nyt nostettava ensisijaiseksi painopisteeksi. Kaikkia mahdollisia poliittisia toimia, kannusteita ja järjestelmän-/projektinhallinnan menetelmiä on hyödynnettävä, jotta varmistetaan suunnitelman lopullinen onnistuminen.

4. Erityistä

4.1 Nykyisten sääntelytoimien (osa-alue 1) täytäntöönpanossa olisi kiinnitettävä huomiota hajakuormituslähteiden vähentämiseen vahvistamalla nitraatteihin kohdistuvia toimintaohjelmia. Viivästymisten syyt tulisi analysoida perusteellisesti, ja tarvittaviin parannuksiin olisi kannustettava asianmukaisesti yksittäisillä vesistöalueilla vallitsevien erityisolosuhteiden mukaisesti.

4.2 Myös tässä tapauksessa on sovellettava "saastuttaja maksaa" -periaatetta, mutta tällainen velvoite tulee määritellä huolellisesti ja sen on perustuttava vesikiertoa koskeviin realistisiin oletuksiin tai arviointeihin. Saastuttaja olisi velvoitettava maksamaan siitä toteen näytetystä todellisesta saastumisesta, josta hän on vastuussa.

4.3 Pyrkimykset rajoittaa teollisuuden pistelähteistä peräisin olevaa pilaantumista entisestään perustuvat teollisuuden päästöjä koskevan direktiivin täytäntöönpanoon. Suhteellisuusperiaatetta on sovellettava yhdessä "saastuttaja maksaa" -periaatteen kanssa, joka on määritelty selvästi pistelähteiden tapauksessa.

4.4 "Saastuttaja maksaa" -periaatteen soveltaminen edellyttää asianmukaisia mittauksia (määrät) ja mahdollisesti valvontaa (epäpuhtaudet), jotta voidaan määritellä vahva perusta mahdollisille lisätoimille. Vaatimukset tulisi suhteuttaa ratkaistavien ongelmien sijaintiin ja vakavuuteen.

4.5 Monissa osissa Eurooppaa veden virtaamista ei valitettavasti edelleenkään ole saatavilla kokonaisvaltaista kuvaa. Suunnitelmassa vaaditaan aivan oikein vesitilinpidon kehittämistä jäsenvaltioiden kanssa Euroopan ympäristökeskuksen kanssa toteutetun työn pohjalta. Tällaisen tilinpidon avulla vesihuollosta vastaavat henkilöt pystyvät laskemaan, kuinka paljon vettä voidaan käyttää ja kuinka paljon sitä tulisi panna talteen ekosysteemin toiminnan ylläpitämiseksi (ekologiset virtaamat). Komitea suosittaa vahvasti, että tämä toimi saatetaan loppuun mahdollisimman pian.

4.6 Monissa osissa Eurooppaa vesien hyvää tilaa on mahdotonta saavuttaa kastelusta johtuvan veden liikakäytön vuoksi. Laiton vedenotto on vakava ongelma eräillä vesistressistä kärsivillä alueilla. Kopernikus/GMES-hankkeista saatavien tietojen tutkiminen tarjoaisi jäsenvaltioille mahdollisuuden tunnistaa laitton vedenotto, ja tällaisten tehtävien tulisi entisestään vahvistaa GMESin oikeutusta hankkeena, jolla on EU:n laajuista merkitystä.

4.7 Komitea pitää tärkeänä kehittää yhteinen kustannusten kattamisen menettelytapa, jonka avulla tulokset ovat vertailukelpoisia koko unionissa. Sillä voitaisiin varmistaa, että kaikkia veden käyttäjiä kannustetaan riittävästi tehokkaaseen vedenkäyttöön.

4.8 ETSK viittaa useisiin esimerkkeihin vesistressistä kärsivillä alueilla toteutetuista aloitteista ja lähestymistavoista, joita esiteltiin komiteassa aiheesta järjestetyssä julkisessa kuulemistilaisuudessa. Lisäksi tehokkaasta vedenkäytöstä on julkaistu joitakin tutkimuksia, joissa keskeisenä käsitteenä on ollut "enemmän satoa yhdellä pisaralla". Tämän työn tuloksia voitaisiin hyödyntää maatalouden tarpeiden ja vesistressistä kärsivillä alueilla käytettävissä olevien vesivarojen yhteensovittamiseksi. Huomautettakoon jälleen, että tällaisten arkaluonteisten kysymysten käsittelyssä tulee soveltaa suhteellisuusperiaatetta.

4.9 Myös osa-alue 2 – vesipolitiikan nivominen muihin EU:n politiikkoihin – edellyttää lukuisia toimia, joita luetellaan suunnitelmaan sisältyvässä toimenpidesuunnitelmassa.

4.10 Komitea korostaa tarvetta käyttää hyväksi tämä poikkeuksellinen tilaisuus koordinoida vesipoliittiset kysymykset YMP:n kanssa, kun parlamentti, neuvosto ja komissio määrittelevät toimintalinjat seuraavaksi seitsemäksi vuodeksi. Tämä tilaisuus olisi käytettävä hyväksi seuraavilla aloilla:

- vesipolitiikan puitedirektiiviin sisältämien perustoimenpiteiden sisällyttäminen täydentäviin ehtoihin
- ensimmäisen pilarin viherryttäminen etenkin ekologisilla painopistealueilla
- maaseudun kehittämisohjelmien laatiminen vesikysymysten käsittelemiseksi
- rahoituksen varaaminen YMP:n toisesta pilarista kastelujärjestelmien parantamiseen ja tehostamiseen (rahoitukseen tulisi liittää ympäristöehtoja, esim. mittaukset)
- luonnollisten vedenpidätystoimien – tulvatasanteet, kosteikot ja rantapenkereiden suojakaistat – tukeminen, sillä ne ovat keskeisiä toimia, joita tarvitaan ekosysteemin toiminnan palauttamiseksi ennalleen. Rahoituksen tarjoaminen toisesta pilarista apua tarvitseville alueille on ratkaisevan tärkeää. Lisäksi tulisi kannustaa toimiin LIFE+- ja Horisontti 2020 -ohjelman ym. puitteissa.

4.11 Tulvantorjuntatoimenpiteisiin (jotka ovat tällä hetkellä hyvin ajankohtaisia Keski-Euroopassa) tarvittaisiin myös koordinoitua rahoitusta, mahdollisesti rakennerahastoista. Lisäksi eräät suunnitelluista toimenpiteistä (aikaisempien tulvien kohdalla) ovat jääneet vajaiksi erilaisten hallinnollisten esteiden vuoksi. Tällaiset hätätilanteet edellyttävät asianmukaista hätätilannekäsittelyä myös hallinnossa.

4.12 Komitea arvostaa vettä sekä maatalouden tuottavuutta ja kestävyyttä koskevia innovaatiokumppanuuksia. Olisi korostettava, että näitä aloitteita on kehitetty jäsenvaltioissa alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan mukaisesti ja että komissiolla on koordinoitavien aloitteiden toteuttamiseksi. Tällainen toimijoiden osallistuminen aloitteisiin niiden omilla toiminta-aloilla vahvistaa onnistumisen mahdollisuutta.

4.13 Myös makean veden politiikan ulkopuolisilla toimilla voidaan osaltaan ehkäistä veden pilaantumista. Esimerkiksi torjunta-aineiden kestävä käyttöä, teollisuuden päästöjä ja lääkkeitä koskeva lainsäädäntö sekä Reach-asetus on mukautettava suunniteltuihin toimiin.

4.14 Osa-alueessa 3, joka koskee nykyisen sääntelykehiksen puutteiden korjaamista, painotetaan asianmukaisesti vesivarojen käytön tehostamista sekä veden uudelleenkäyttämismahdollisuuksien lisäämistä, mikä on erityisen tärkeä näkökohta. Jotta toivotut ja odotetut tulokset voidaan saavuttaa, on aivan ensimmäiseksi määriteltävä kriteerit veden turvalliselle uudelleenkäytölle. Vettä voidaan käyttää uudelleen luontevalla tavalla samassa/samankaltaisissa laitoksissa, mutta yhden käyttäjän/laitoksen kertaalleen hyödyntämän veden uudelleenkäyttö jonkin toisen käyttäjän toimesta tai jossakin toisessa laitoksessa edellyttäisi sekä määrän että laadun huolellista tasapainottamista.

4.15 Esimerkiksi vesikierron täydellinen sulkeminen yksittäisenkin toimenpiteen puitteissa on lähes mahdotonta, koska vesikierron sisältävät yhä enemmän epäorgaanisia suoloja. On siis löydettävä turvallinen tasapaino, jotta prosessit voidaan suorittaa häiriöttä.

4.16 Lopuksi komitea kiinnittää huomiota maankäyttöön ja metsänhoitoon, jotka ovat vesialan kysymyksiin läheisesti liittyviä tärkeitä näkökohtia. Koska eri politiikkojen vaatimukset ovat toisinaan ristiriitaisia, metsävaroihin kohdistuu huomattavia paineita niiden suorittaessa ei-tuottavia tehtäviään (kuten metsävarojen tehtävää ensisijaisina luonnollisina makean veden pidättämisvarastoina, hiilinieluinä, luonnon monimuotoisuuden säilyttäjinä jne.). Elinkaarianalyysissä on tarkasteltava kaikkia näkökohtia, ja niissä tulee myös ehdottaa tasapainoisia toimia, jotka on suunniteltu siten, että metsät voivat täyttää tehtävänsä EU:ssa.

4.17 Vesikysymyksiä ei voi erottaa maankäyttökysymyksistä. Komitea kehottaa kiinnittämään maankäyttöön asianmukaisia huomioita vaikkakin myöntää, että kysymys kuuluu toissijaisuusperiaatteen piiriin. Yhteisiä näkökohtia olisi tarkasteltava nykyistä yksityiskohtaisemmin, kun toimintaa komission esittämän suunnitelman parissa jatketaan.

4.18 ETSK varoittaa, että suunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttaminen kohtaa esteitä seuraavilla aloilla:

- markkinoiden toimintapuutteet (tulonmenetykset, kustannusten ja tuottojen jakautuminen)
- rahoituksen puute, haitalliset tuet
- sääntelystä johtuvat esteet
- koordinoinnin puute
- poliittisen tahdon puute
- vesipolitiikan tavoitteiden nivominen muihin politiikan lohkoihin, joka on edelleen tyhjien puheiden tasolla.

Kaikkien suunnitelman eri vaiheissa mukana olevien osapuolten on tiedostettava riskit ja tehtävä omilla vastuualueillaan parhaansa poistaakseen mahdollisimman monta niistä. Kansalaisyhteiskunnan on oltava tiiviisti mukana tässä vaativassa prosessissa, saatava asianmukaista tietoa, käytettävä valtaansa poliittisissa päätöksissä ja sopeutettava toimintaansa veteen liittyviin haasteisiin.

Äänestystulos

Puolesta	112
Vastaa	129
Pidättyi äänestämästä	12